

بنام خداوند دانا و حکیم

آموزش و تربیت کودکان زیر هفت سال

فرزانه تعظیمی

انتشارات نظری

آموزش و تربیت کودکان زیر هفت سال / فرزانه تعظیمی .

تهران : انتشارات نظری، ۱۴۰۵

۹۴/ص: ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.

۹۷۸-۶۲۳-۳۳۵-۳۶۰-۴

فیپا

آموزش و پرورش — جنبه‌های روان‌شناسی

اختلالات رفتاری در کودکان — تشخیص

رفتار والدین — جنبه‌های روان‌شناسی

والدین و کودک — جنبه‌های روان‌شناسی

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست‌نویسی

موضوع

LB۱۰۵۱

رده بندی کنگره

۳۷۱/۷۱۳

رده بندی دیویی

۱۰۵۳۷۶۵۷

شماره کتابشناسی ملی

نام کتاب : آموزش و تربیت کودکان زیر هفت سال

نام نویسنده : فرزانه تعظیمی

نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۵

شمارگان : ۵۰

« کلیه حقوق مادی ، چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر می‌باشد »

دفتر مرکزی : تهران، خیابان ولی‌عصر (عج) ، خیابان سید جمال الدین اسدآبادی (یوسف آباد) ،

نیش خیابان فتحی شقاقی ، جنب بانک سپه پلاک ۳۲ ، طبقه ۲ ، واحد ۱۷

E-mail: nazaribook@yahoo.com

www.nashrenazari.com

انتشارات نظری

تلفن : ۸۸۱۰۲۷۷۵

همراه : ۰۹۱۹۰۱۲۹۴۵۵

فهرست مطالب

۱۱.....	اهمیت ادب در رشد کودک.....
۱۴.....	محبت والدین و تأثیر آن بر رشد کودک.....
۱۵.....	اهمیت محبت واقعی و درک شده توسط کودک.....
۱۶.....	محبت و تربیت: اعتدال و مرزها.....
۱۸.....	بچه لوس.....
۱۹.....	ویژگی های کودک لوس:.....
۲۰.....	راهکارهای عملی برای والدین:.....
۲۱.....	لج بازی.....
۲۴.....	راهکارهای عملی برای مدیریت رفتار کودک لجباز:.....
۲۶.....	کار و مسئولیت پذیری در کودکان زیر ۷ سال.....
۲۶.....	نقش والدین در تقویت مسئولیت پذیری.....
۲۷.....	مسئولیت پذیری در خانه و کلاس.....
۲۷.....	راهکارهای عملی برای تقویت مسئولیت پذیری.....
۲۸.....	استقلال، اعتمادبه نفس و تجربه های جدید.....
۲۹.....	راهکارهای پرورش استقلال و اعتمادبه نفس:.....
۳۰.....	تشویق به تجربه های جدید:.....
۳۰.....	تعاون و همکاری در کودکان.....
۳۱.....	نشانه های کودکان دارای روحیه همکاری.....

۳۲	 نقش والدین در تقویت تعاون
۳۲	 نقش مربیان و معلمان
۳۳	 بازی و اهمیت آن در رشد کودک
۳۴	 نقش بازی در رشد کودک
۳۵	 انواع بازی‌ها و نقش هر کدام
۳۶	 نقش والدین و مربیان
۳۷	 نقد و بررسی روانشناختی:
۳۹	 تحسین و جایزه در تربیت کودک
۳۹	 اصول مهم در تحسین
۴۰	 اصول مهم در جایزه
۴۳	 خشم
۴۳	 ماهیت خشم در کودکان
۴۴	 حساسیت و زودرنجی کودکان
۴۴	 علل خشم در کودکان
۴۶	 راهکارهای عملی برای والدین
۴۹	 احترام به قانون در سنین پیش‌دبستانی
۵۲	 هماهنگی بین مربی و والدین در دوره پیش‌دبستانی
۵۲	 مفهوم هماهنگی
۵۳	 راهکارهای ایجاد و حفظ هماهنگی
۵۴	 نمونه‌ای از نبود هماهنگی
۵۴	 تکمیل راهکارها (فعالیت‌های عملی)
۵۵	 نقش تقلید در رشد کودک
۵۶	 نقش والدین و مربیان در مدیریت تقلید

۵۷.....	خاطره‌ای آموزنده.....
۵۸.....	نقش مقایسه در تقویت تقلید.....
۶۰.....	نقش تلویزیون در شکل‌گیری شخصیت و رفتار کودک.....
۶۰.....	تأثیرات منفی تلویزیون.....
۶۲.....	ناسازگاری و پرخاشگری در کودکان پیش‌دبستانی.....
۶۲.....	علت‌ها و دلایل ناسازگاری.....
۶۳.....	نشانه‌های رفتار ناسازگار.....
۶۴.....	نکات ویژه برای والدین.....
۶۵.....	آموزش مهارت‌های اجتماعی و حل مسئله:.....
۶۵.....	مدیریت هیجانات کودک.....
۶۷.....	الگوگیری والدین.....
۶۹.....	حسادت.....
۶۹.....	علت‌های حسادت در کودکان.....
۷۰.....	نشانه‌های حسادت در کودکان.....
۷۰.....	راهکارهای عملی برای والدین.....
۷۲.....	اهمیت مقابله با حسادت.....
۷۴.....	دوستی و رفاقت.....
۷۴.....	اهمیت دوست خوب.....
۷۵.....	دوستی در کودکان.....
۷۵.....	نقش والدین در انتخاب دوست.....
۷۶.....	ایجاد زمینه‌های دوستی سالم.....
۷۷.....	تأثیر دوستان و اقدامات جدی والدین.....
۷۷.....	هدایت فرزند بدون فشار بر والدین.....

۷۹.....	بدزبانی
۷۹.....	ماهیت بدزبانی در کودکان
۸۰.....	بدزبانی در جمع دوستان صمیمی
۸۰.....	نقش والدین در پرورش زبان کودک
۸۱.....	دلایل بروز بدزبانی
۸۲.....	پیامدهای بدزبانی
۸۵.....	تنبیه بدنی
۸۵.....	تنبیه کودکان از دیدگاه اسکینر و اصول کاربردی
۸۶.....	اصول کاربردی تنبیه
۸۸.....	آزادی
۸۸.....	تربیت کودکان و آزادی محدود
۸۸.....	کنترل کامل کودک
۸۹.....	آزادی مطلق و بی تفاوتی والدین
۸۹.....	ضرورت آزادی محدود
۹۰.....	توصیه‌های کلی به والدین
۹۱.....	انواع روش‌های تربیتی والدین
۹۲.....	خودنمایی و ابراز شخصیت در کودکان
۹۲.....	تمایل به خودنمایی، خوب یا بد؟
۹۳.....	کودک و تشخیص خوب و بد
۹۳.....	خطر پرورش نادرست
۹۴.....	نقش والدین

پیش‌گفتار

سال‌ها تجربه‌ی کار با کودکان و ارتباط با والدین به من نشان داد که پرسش‌ها و دغدغه‌های مشترکی میان بیشتر خانواده‌ها وجود دارد. والدین زیادی از من می‌پرسیدند: "چطور باید با لجبازی فرزندم برخورد کنم؟" یا "چطور می‌توانم اعتماد به نفس و مسئولیت‌پذیری را در او تقویت کنم؟" این پرسش‌ها انگیزه‌ای شد تا کتابی فراهم کنم که به ساده‌ترین شکل، اما کاربردی و روشن، به مهم‌ترین مسائل تربیتی کودکان پیش‌دبستانی بپردازد. در این مسیر، از تجربه‌های خودم در کلاس‌ها و همین‌طور برخی نمونه‌های واقعی که دیده‌ام بهره برده‌ام.

امیدوارم این کتاب بتواند برای والدین و مربیانی که به آینده فرزندان خود اهمیت می‌دهند، راهگشا باشد و اندکی از نگرانی‌های آنان بکاهد. این نوشته را با عشق و احترام تقدیم می‌کنم به همه‌ی والدینی که برای تربیت فرزندانشان دل می‌سوزانند و با تمام توان تلاش می‌کنند آینده‌ای روشن برای آن‌ها بسازند.

مقدمه

تربیت کودک پیش‌دبستانی دنیایی پر از تجربه، کنجکاوی و هیجان است. هر رفتار، هر احساس و هر تصمیم کوچک در این سن پایه‌های شخصیت آینده‌ی کودک را شکل می‌دهد.

تربیت در سنین زیر هفت سال ضرورت بیشتری دارد، زیرا روح کودکان در این دوران انعطاف‌پذیرتر است و هنوز شخصیتشان به‌طور کامل شکل نگرفته است. درست مانند آبی که در هر ظرفی ریخته شود، شکل همان ظرف را به خود می‌گیرد. تربیت صحیح کودکان نه‌تنها آینده‌ی فرد، بلکه آینده‌ی یک جامعه را رقم می‌زند؛ چرا که کودکان امروز، سازندگان فردای ما هستند.

نقش والدین و مربیان در این مسیر بسیار مهم و حیاتی است. به فرموده‌ی امام علی علیه‌السلام: *الْعِلْمُ فِي الصَّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ*؛ علم و دانش در کودکی مانند نقشی بر سنگ ماندگار است. در اینجا منظور تنها دانش نظری نیست، بلکه تربیت و ایجاد عادت‌های صحیح فردی، اجتماعی و رفتاری است که شخصیت کودک را برای همیشه شکل می‌دهد.

باید به این نکته توجه داشت که کودکان بیش از گفتار ما، از رفتار ما می‌آموزند؛ بنابراین تنها با نصیحت کردن به نتیجه نمی‌رسیم؛ بلکه باید خودمان الگوی زنده‌ی آنچه می‌خواهیم بیاموزیم باشیم.

اهمیت ادب در رشد کودک

ادب در رشد کودک نقش بسیار مهمی دارد، از این رو باید از سنین خردسالی به کودکان آموزش داده شود. ادب تنها محدود به رعایت ظاهر و گفتن کلمات مؤدبانه نیست؛ بلکه پایه‌ای برای روابط اجتماعی سالم و موفقیت فردی است. کودکی که ادب را می‌آموزد، مهارت‌های ارتباطی خود را به‌خوبی توسعه می‌دهد و می‌تواند در محیط خانه، مدرسه و جامعه روابط محترمانه و مثبت برقرار کند. هر پدر و مادری آرزو دارد فرزندش با ادب داشته باشد و به او افتخار کند، اما این آرزو بدون تلاش عملی تحقق نمی‌یابد.

کودکان مؤدب سریع‌تر مورد پذیرش همسالان و بزرگ‌ترها قرار می‌گیرند. وقتی کودک یاد می‌گیرد که منتظر نوبت بماند، از دیگران تشکر کند یا با لحنی محترمانه درخواست خود را بیان کند، دیگران راحت‌تر با او تعامل می‌کنند و او نیز حس تعلق و امنیت بیشتری پیدا می‌کند. رفتار مؤدبانه نه تنها باعث احترام دیگران به کودک می‌شود، بلکه اعتماد به نفس و احساس ارزشمندی او را نیز تقویت می‌کند.

آموزش ادب به کودک کمک می‌کند هنگام مواجهه با اختلافات به جای پرخاشگری، از روش‌های مسالمت‌آمیز برای حل مشکل استفاده کند. احترام به دیگران پایه مهارت‌های مذاکره و همکاری در بزرگسالی است. رفتارهای مؤدبانه پایه موفقیت‌های فردی و اجتماعی هستند. کودکانی که

از همان ابتدا ادب را می‌آموزند، در مدرسه و بزرگسالی شانس بیشتری برای ایجاد روابط سالم، رسیدن به اهداف و موفقیت در محیط کاری و اجتماعی دارند.

طبیعی است که همه مردم کودکان با ادب را دوست دارند و از رفتار بی‌ادبانه خوششان نمی‌آید. بهترین راه برای تربیت کودک مؤدب، الگو بودن پدر و مادر است. کودکان بیشتر از آنکه با نصیحت یاد بگیرند، با مشاهده رفتار والدین آموزش می‌بینند؛ بنابراین والدینی که به تربیت فرزندان خود اهمیت می‌دهند، باید رفتار و عیوب خود را اصلاح کنند، زیرا کودکان از رفتار پدر و مادر سرمشق می‌گیرند.

وقتی کودک رفتار بی‌ادبانه‌ای انجام می‌دهد، مانند سلام نکردن یا گفتن حرف نامناسب، بهتر است والدین با آرامش و در زمان مناسب به او یادآوری کنند، نه با سرزنش یا تحقیر در حضور دیگران. لحن مهربان باعث می‌شود کودک راحت‌تر نکات اخلاقی را بپذیرد.

هر بار که کودک به مهمانی، مدرسه یا جمع دیگری می‌رود، والدین می‌توانند قبل از ورود، اهمیت سلام کردن، خداحافظی و احترام به دیگران را یادآوری کنند. این یادآوری‌های مکرر در موقعیت‌های واقعی، رفتار مؤدبانه را به عادت تبدیل می‌کنند.

گاهی کودک متوجه می‌شود که در جمع و مهمانی‌ها به او تذکر نمی‌دهند یا تنبیه نمی‌شود و ممکن است هر طور دلش بخواهد رفتار